

לוועדת ארבל,

אני רוצה להעלות הצעה לשילוב סטודנטים בסיוע לנפגעי בריונות ברשת.

כיום קיימים מגוון פרויקטים למתן שירותים לקהילה מקרב מוסדות אקדמיים. פעמים כשלב בהתמחות סטודנטים לקראת סיום לימודיהם. הם ניתנים בתעריפים נמוכים במיוחד לעומת מקביליהם בשוק החופשי ובכך מכניסים למעגל המוטבים אוכלוסייה שאילולא כן הייתה נשארת מקופחת.

דוגמאות הן קליניקות לסיוע משפטי – ע"י סטודנטים מהפקולטות למשפטים. טיפולי שיניים – ע"י סטודנטים מהפקולטה לרפואת שיניים, טיפולי אקופונקטורה – ע"י סטודנטים לרפואה אלטרנטיבית ואלו רק כמה שזכיתי להכיר מתוך כך שהסתייעתי בהן ובהצלחה.

במעמדה של ישראל בעולם כיום כניצבת בחזית הטכנולוגיה לא פלא שמיהרה להרים גם את כפת אבטחת המידע ולאחרונה בתחומי המוצרים לצריכה ביתית ובתחומי האזרח הפרטי. בחודשים האחרונים נחשפו חברות הפועלות בתחום אבטחת רשתות המחשבים המותקנות בכל כלי רכב חדש כיום. כמו כן כתוצאה מהתגברות פיגועי הדקירה נסקרות כעת חברות הפועלות בתחום ניתוח מידע מרשתות חברתיות כדי לגלות את המחבל הבודד הבא. קל לראות אם כן כי המגזר העסקי והמגזר הביטחוני זוכים לתשומת לב ומשאבים בתחומים אלו.

מי נותר חשוף אם כן?

מן הצד השני המגזר הסובל ממחסור חמור בהגנה הינו הציבור הרחב. אותו ציבור המהווה את הרוב בקרב משלמי המיסים אך נותר חשוף להתקפות במרחב הווירטואלי מבלי שמערכת אכיפת החוק הממלכתית מספקת לו סיוע ולא כל שכן פתרון כלשהו. במהלך השנתיים האחרונות הגשתי כמה תלונות לבי בריונות ופשעה מקוונת נגדי ובכל המקרים חזר על עצמו תהליך קבוע. פעלתי לפי הנוהל שהומלץ לי, ניגשתי לתחנת המשטרה, הגשתי תלונה מפורטת מגובה בתיעוד וראיות, קיבלתי אישור על כך ו... לא נעשה דבר בהמשך.

כאשר דווח לי במקרים אחדים כי התיק נסגר (ובמקרים אחרים גם זה לא נעשה) והקשיתי לשאול מדוע, התשובה הייתה מחוסר עניין לציבור. לו היה נעשה שימוש במערכת איסוף וניתוח מידע, כפי שכאמור מיושם בתחום הביטחוני, היינו עדים לכך שלפני כניסתי לתחנת המשטרה ולאחר יציאתי משם נכנסו קורבנות נוספים שהתלוננו על בריונות ופשעים שבוצעו ע"י אותו אדם, אותה כנופיה או ע"י אותן אלו עליהן התלוננו אחרים לפני ואחרי. אם נשתמש בהומור נאמר שכשם שגנב חוזר למקום הפשע כך קורבנותיו השונים מחזרים על תחנת המשטרה. אם מעט תחכום היה מיושם ע"י זרועות החוק בהתבסס על האמרה העתיקה הזו שיש בה מן הסתם יותר משמץ של אמת היינו נגאלים מעוגמת נפש רבה המתורגמת לחיסכון בימי עבודה מבוזבזים של אזרחים הממתינים בתחנות המשטרה, התוצר הלאומי לנפש היה גודל ובהתאם המיסים וקופת המדינה.

מן העבר השני ניתן למנות האקרים וחוקרים פרטיים הפועלים בשירותם של אלו באוכלוסייה שידם משגת, אולי העשירון העליון ומעלה כדי לרדוף את קורבנותיהם ולמנוע מהם מלהתגונן, לאסוף ראיות או להתלונן בערוצים המקוונים.

במקרה שלי הכל החל מניסיון שלי להוציא לאור פרשת התעללות במשפחה וכליאה של ידידה שפיתחה נטיות אובדניות. מאז התגלו ניסיונותיי לאביה (להלן המתעלל), וכניסיון

לסתום את פי, החל בהטרדות וחבלות בכל דרכי ואמצעי התקשורת המקוונת שלי. אביה אדם עשיר, במאיון העליון של אוכלוסיית ארה"ב (שם החלה הפרשה). זה כבר מעל שנתיים שאני חווה בידוד חברתי ואף פגיעה קשה ביכולת להתקדמות בחיי המקצועיים כתוצאה מתקשורת מקוטעת זו. למעשה למרות היותי הצד הפועל בהתאם לחוק ואף משתדל לסייע באכיפתו אני נאלץ להסתתר ולחפש בהתמדה דרכים חלופיות כדי להתגבר על החדירה וההרס שזורע אותו האקר הפועל בשרותו. זה מטיל נטל כבד מבחינה כלכלית היות שאני נאלץ להחליף בחדשים מכשירים בשימושי שזהותם נחשפה, נזרעו בהן רוגלות ויישומים חסומים של "גיבוי"/גניבת מידע (כגון מספרי mac id במחשב או imei במכשיר טלפון סלולרי) בתדירות של אחת לשבועיים או חודש. גם תיבת האימייל הזו אינה פרטית או מוגנת לכן אני מבקש, כשם שהגברת נעמי ברוך בשם ועדת המידע של הכנסת, מצאה לנכון לאשר ולידע אותי גם במכתב שנשלח אלי בדואר רגיל, אשמח לקבל אישור או תגובה שלכם גם בדרך זו. כמו כן אשמח להופיע ולהשתתף בדיוני הוועדה ולתרום מניסיוני העשיר, לצערי, של נפגע בריונות ברשת. אני משער שהשתלשלות ניסיונותי המקוריים להיחלץ, להסתייע בגורמים שונים ומגוונים, לרתום את השכלתי הרב-תחומית ולעדכן את כישורי בהתמדה עשויה לסייע.

רעיונות נוספים למניעת בריונות בקצרה:

1. מכשירי הטלפון הסלולרי הם למעשה חרב פיפיות ומשמשים גם כאזיק אלקטרוני לכל דבר. משמע הם משדרים בכל רגע ולכל דורש, גם כשהטלפון אינו בשימוש את מיקומו המדויק של המשתמש (GPS), תוכן שיחותיו (מיקרופון), וידיאו של ההתרחשות סביבו או את מעשיו עצמו (מצלמה), תכניותיו (ניהול תכתובות בהודעות טקסט או רשתות חברתיות). הפתרון שכדאי לשקול: לאפשר למשתמש לשמור על פרטיותו ולהפקיד אותה בידי כך שיוכל להחליט מתי והיכן להפעיל אילו יישומי חומרה (מצלמה, מיקרופון, רמקול ואף סוללה) כך שתיה לו בקרה על מידע הנשאב מהמכשיר שלו לאורך שעות היום כשהוא נע בין סיטואציות אינטימיות, עסקיות חברתיות וכד'. ובמילים אחרות, להציע למשל מכשירים עם מתגי חומרה, אלו אינם ניתנים לשליטה מרחוק ע"י צד שלישי בלתי מורשה.
2. להגביל כניסת מכשירים מקוונים למקומות בהם נידונים נושאים אישיים. לדוגמה נושאים של סודיות רפואית, אם בענייני בריאות הנפש או הגוף. כשם שהובנה הסכנה בעשן סיגריות למשל והוגבל העישון למקומות מיועדים שאינם כופים את נזקיהן על הסובבים, כך ראוי שפסיכולוגים בקליניקות, רופאים בקופות החולים, יועצים בביה"ס, עובדים סוציאליים בביקורי בית וכד' יוגבלו בחוק לנעול את מכשיריהם מחוץ לחדר בשעות הטיפול או לכבותם.

דוגמה לפרדוקס הקיים כיום ניתן למצוא ב'עשרת הדיברות לשמירה על פרטיות המטופל'. 10 נהלים מטעם משרד הבריאות התלויים במסדרונות ההמתנה של המרפאות השונות. יש שם התייחסות ברורה לצורך לבצע יציאה ממחשבים (LOG OUT) מיד עם סיום העבודה עליהם אך ניכר שהתקנות נוסחו טרם עידן הטלפון החכם. כיום בכל מכשיר טלפון חכם מותקנת מערכת הפעלה מקבילה לזו של מחשב בייתי אלא שלעולם איננו מכבים אותו או משאירים אותו מאחור בחדר העבודה מפני שהמכשיר הוא נישא ואישי. מן הצד השני הוא מכיל הרבה יותר מידע רגיש מאשר הכיל המחשב. אנו חולקים בעזרתנו כל רגע מחיינו בזמן אמיתי. הוא למעשה משקף

כמעט כל מעשה, מחשבה, תחושה, כוונה, רצון שעברו בנו במהלך היום השם יש
מידע יותר אינטימי מזה, יותר רגיש?

אני מודע לכך שאלו בינינו שלמזלם טרם חוו בריונות ברשת או חוו רק תקלות
כתוצאה ממתקפה רחבת היקף (וירוס, תולעת וכו'), קשת תגובותיהם למתואר כאן
עלולה לנוע בין חוסר אמון לאמפטיה להדחקה וריחוק (ד"א, מגוון תגובות שיכול
להתפתח ברצף לאורך זמן מאותו אדם) אך היות וועדה כזו מתכנסת בשעה טובה
ראוי להציף את עומקה של התופעה ולמצוא דרכים לטפל בה משורשיה.

בברכה,

איתן דורון

רח' שבטי ישראל 21 ראשון לציון

Think.good.be.well@gmail.com